

דגמים להבעת סתמיות

הסתמיות מובעת על מנת להעלים את הנושא (להדגיש את הפעולה ולא את המבצע) ועל מנת לתת תוקף כללי (הפעולה יכולה להתייחס לכולם).

נושא סתמי – הנושא אינו ידוע או שלא רוצים לציין אותו. קיימים מספר דגמים של נושא סתמי:

1. פועל פעיל + כינוי גוף נסתרים (בתוך הפועל) – בישיבה האחרונה **החליטו לבטל** את ההוראה הקודמת. = לא ידוע מי החליט לבטל. במשפט זה אין נושא מפורש. אילו הופיע במשפט כינוי הגוף "הם" (בישיבה האחרונה הם החליטו לבטל את ההוראה הקודמת.) – המילה "הם" הייתה נושא מפורש ולא סתמי.
2. פועל סביל + כינוי גוף נסתר (במשפט תופיע בדרך כלל מילת היחס "על") – בישיבה שהתנהלה בחדר המורים, **סוכם** לאחר דיון סוער **על** נוהל מועדי ב'.
3. כינויים סתמיים [מישהו, משהו, פלוני, אלמוני, דבר מה, איש, אדם (איש ואדם נחשבים לכינויים סתמיים אם ניתן להופכם ל"אף אחד")].

אם שואלים כיצד מובעת הסתמיות עליכם לכתוב את הדגם (פועל פעיל + כינוי גוף נסתרים).

פסוקית נושא – כאשר משתמשים בפסוקית נושא רוצים להעלים את הנושא וכדי לתת תוקף כללי.

קיימים 2 דגמים של פסוקית נושא, אך הדגם המביע סתמיות הוא הדגם הבא:

הפסוקית נפתחת במילות השעבוד מי ש..., מה ש..., כל מי ש..., כל מה ש... .

במקום הפסוקית כולל מילת השעבוד, ניתן להציב את המילה "**מישהו**".

מי שיאסוף 20 פקקים של בקבוקי קוקה קולה, יקבל 2 בקבוקים מהחברה.

דרכי מסירה:

קיימות 3 דרכים למסירת מידע:

1. דיבור ישיר (ציטוט) – ניסוח מדויק של הדברים הנאמרים מפי אומרם. מטרת הדיבור הישיר היא להגביר אמינות.

- בתום ישיבה סוערת בג"ץ הודיע: "מתווה הגז יבוטל למרות הלחץ של החברות הציבוריות".

2. דיבור עקיף – ניסוח הדברים מפי מוסרם. דיבור עקיף מנוסח באמצעות משפט פשוט או משפט מורכב בדרך כלל בעל פסוקית מושא (לעיתים פסוקית נושא).

- המנהל הודיע על ביטול המבחן השכבתי במתמטיקה.
- המנהל הודיע שהמבחן השכבתי במתמטיקה יתבטל.

3. הסגר - אמירה צדדית של הדובר לגבי הנאמר במשפט. מטרת ההסגר היא להביע את דעתו של הכותב ולהגביר אמינות (לתת תוקף לדברים הנאמרים).

- לדברי החזאי, היום ירד גשם ברוב חלקי הארץ.

משמעות המילים "יש" ו"אין":

המילה "יש" משמשת תמיד נשוא.

המילה "אין" משמשת נשוא אם ניתן להפוך אותה למילה "יש".

1. למילה "יש" יש שתי משמעויות:

a. קיום - יש לי שיעורי בית.

b. צורך (מודאליות) – יש לנעול את דלתות הכיתה.

2. למילה "אין" יש שתי משמעויות:

a. לא קיים, חסר - לתלמידי ישראל אין מוטיבציה להצליח.

b. איסור/ אי אפשר - למרות היעדרות המורים אין לשחרר תלמידים.

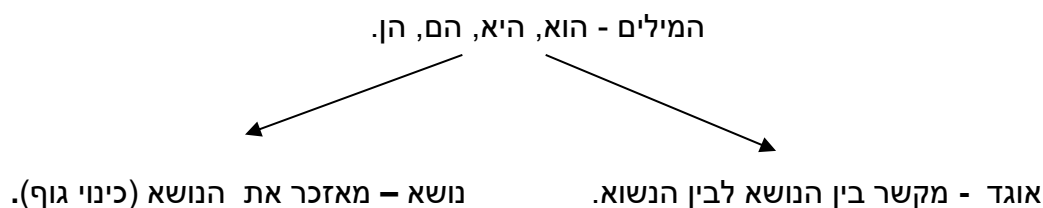
משפט שמני

המשפט השמני הוא משפט שבו הנשוא הוא לא פועל, כלומר יש נשוא אך הנשוא הוא לא פועל.
 תחילה מוצאים את הנושא – **הנושא** הוא הדבר הידוע במשפט, כלומר הדבר הנתון במשפט ולפניו לא
 תבוא מילת יחס או אות יחס, **והנשוא** הוא החידוש לגבי הנושא.

האוגד:

במשפט שמני בד"כ יש אוגד. **האוגד** מקשר בין הנושא לבין הנשוא במשפט שמני או במשפט שבו הפועל
 בבינוני (הווה). האוגד מופיע בד"כ בין הנושא לבין הנשוא אם הוא לא מופיע ביניהם ניתן לשים אותו
 ביניהם וכך קל יותר לזהות את הנושא ואת הנשוא.

קיימים מס' סוגים של אוגד:

הבעיה הכלכלית היא⁽¹⁾ מוסדית ומוסרית אבל היא⁽²⁾ הייתה שגויה לחלוטין.

היא⁽¹⁾ = אוגד משום שמילה זו מקשרת בין הנושא – הבעיה הכלכלית לבין הנשוא – מוסדית
 ומוסרית.

היא⁽²⁾ = נושא משום שמילה זו היא כינוי גוף וכן משום שמילה זו מאזכרת את המילה "הבעיה".

המילים - "היה" ו"אין" ונטיותיהן.

נשוא – אם ניתן להפוך ל"יש".

אוגד – אם לא ניתן להפוך ל"יש".

במקרים אלו יש לבטל מילים שלא הכרחיות במשפט, כלומר מילים שבלעדיהן המשפט יישמע תקין.

אין לי כל/ שום ספק. = אין לי ספק. – יש לי ספק.

בעוד שנה תהיה לי תעודת בגרות. = תהיה לי תעודת בגרות. – יש לי תעודת בגרות.

המילים - "הפך", "נהייה", "נעשה" ונטיותיהן.

נשוא – במשמעות של ביצוע פעולה.

אוגד – במשמעות של תהליך,

שינוי והתהוות.

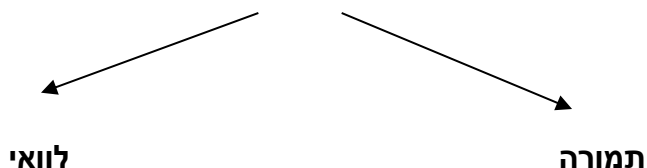
*אם אחרי המילה "הפך" יש מילת יחס "את"
 או נטיותיה (אותי, אותם...).

*אם לא ניתן להפוך את "נעשה" ל"הפך ל..."

*אם אחרי המילה "הפך" יש ל...
 או ניתן להוסיף ל...

*אם ניתן להפוך את "נעשה"
 ל"הפך ל..."

השלמות שם עצם

לואי **תמורה**

התמורה מקבילה בתוכן לשם העצם הקודם
לה. התמורה בדרך כלל מופרדת בפסיקים
משאר חלקי המשפט או במירכאות.
לשם העצם שלפניו.

משתמשים בתמורה בשביל להדגים, לפרט,

לצמצם, להוסיף מידע על מנת להסביר.

לדוגמה: חברתי הטובה, **יהודית ששון**, עזרה לי

בהכנות לשבת.

אם התמורה היא שם של: ספר, מאמר, מוסד, עיתון

וכו' היא תופרד במירכאות ובמקרה כזה לא יהיו פסיקים.

דוגמאות נוספות:

1. המורה הוותיקה, **ורדית ליברמן**, טסה לשליחות בארה"ב.
2. הקבוצה המנצחת, **מכבי תל-אביב**, שומרת על יתרון.
3. פריז, **בירת צרפת**, התקשטה לכבוד חגיגות המילניום.
4. קיבוצים רבים, **במיוחד קיבוץ יגור**, פתחו מרכזי קניות.
5. לקראת תחילת השנה אורית קנתה מכשירי כתיבה: **מחקים, עפרונות ועטים**.
המילים המודגשות יכולות להחליף (להמיר את שם העצם).

תאור

מילת יחס + מי/מה + פועל או שם פועל.
 עונה על השאלות: את ממי/מה? במי/במה?
 עם מי/מה? על מי/מה? ממי/ממה?

הסגר -

הקריאה היא הבעת רגש	הפנייה היא ציון שמו	ההסגר הוא אמירה
של הדובר הנעשית בקריאה.	או כינויו של הגורם	צדדית של הדובר לגבי
דוגמאות למילים שיכולות	שאליו פונים.	הנאמר במשפט.
לשמש כקריאה:	לדוגמה:	מילים שיכולות לשמש
יש!, הידד!, האח!, אוי!,	רותי, סגרי את הדלת.	כהסגר:
אוי ואבוי!...	לך אל הנמלה, עצל.	בקיצור, לדעתו, לשמחת
		רבים, לפי עניות דעתי,
		בע"ה, ז"ל, למשל, בעצם,
		כפי הנראה, כנראה